מחוון למורה

מחוון: מגדל בבל: "ונעשה לנו שם"

1. בני האדם: "הָבָה נִלְבְּנָה לְבֵנִים", "הָבָה נִבְנֶה־לָּנוּ עִיר וּמִגְדָּל"; בונים עיר ומגדל; מטרה: "וְנַעֲשֶׂה־לָּנוּ שֵׁם פֶּן־נָפוּץ". ה׳: "הָבָה נֵרְדָה וְנָבְלָה שָׁם שְׂפָתָם"; יורד, בולל את השפה, מפיץ; התוצאה: "וַיַּחְדְּלוּ לִבְנֹת הָעִיר", והם נפוצו, בדיוק מה שפחדו ממנו.
2. המגדל אמור להגיע לשמים, אבל ה׳ צריך "לרדת" כדי לראות אותו: בעיני ה׳ הוא זעיר.
3. למשל: "נִלְבְּנָה לְבֵנִים", "הַחֵמָר... לַחֹמֶר" (חזרת צלילים, כמו עבודת בנייה); "הָבָה" של בני האדם מול "הָבָה" של ה׳ (מידה כנגד מידה); שָׁם/שֵׁם/שָׁמַיִם; "בָּבֶל... בָּלַל" (הסבר השם). כל זוג מוסבר מתקבל.
4. גאווה: "וְנַעֲשֶׂה־לָּנוּ שֵׁם", "וְרֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם". התנגדות לפיזור: "פֶּן־נָפוּץ" מול "וּמִלְאוּ אֶת־הָאָרֶץ" (ט, א). מרד באל: לפי המדרש ברש"י (יא, א), "נעלה לרקיע ונעשה עמו מלחמה". כל שתי אפשרויות עם ראיה.
5. דור המבול היו גזלנים והייתה מריבה ביניהם, לכן נאבדו; דור הפלגה נהגו אהבה ורעות ביניהם. המסקנה: "ששנאוי המחלוקת וגדול השלום".
6. למשל: "אַיֶּכָּה" / "אֵי הֶבֶל אָחִיךָ" (שאלת ה׳ אחרי חטא); "פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ" (א, כח; ט, א) מול "פֶּן־נָפוּץ"; האדם מן האדמה; "וַיַּרְא" (א, לא מול ו, ה); המבול כבריאה הפוכה. כל קשר מבוסס מתקבל.
7. תשובה טובה: אחדות ("שָׂפָה אֶחָת וּדְבָרִים אֲחָדִים", עבודה משותפת) כערך, לפי רש"י; אבל מטרתה: שם, מגדל עד השמים וסירוב להתפזר, בניגוד לציווי. אפשר לחלוק ולטעון שהאחדות עצמה (אחידות) הייתה הבעיה. ניקוד מוצע: פסוקים 6, רש"י 5, הציווי 5, עמדה 4.

פרשנות מסומנת כפרשנות (רש"י, רמב"ן ואבן עזרא מתוך ספריא). נוסח הפסוקים ממכון ממרא; שם ה׳ מובא בכתיב ה׳. ממלכתי: סיפורי בראשית (פרקים א-יא ותולדות האבות) נלמדים בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי והשוואה לספרות המזרח הקדום); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.